

Sygn. akt I USK 16/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania T. w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ostrowie
Wielkopolskim
z udziałem zainteresowanej K. P.
o ustalenie ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 listopada 2022 r.,
skargi kasacyjnej T. w K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 17 września 2020 r., sygn. akt III AUa 1535/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego T. w K. na rzecz pozwanego
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ostrowie
Wielkopolskim
240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z 17 września 2020 r. oddalił apelację T. w K. od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z 25 września 2019 r., który oddalił odwołanie skarżącego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ostrowie Wielkopolskim z 22 stycznia 2019 r., stwierdzającej że K. P. podlega ubezpieczeniom emerytalno-rentowym, wypadkowemu i zdrowotnemu w okresie od

1 lipca do 30 września 2014 r. oraz wyłącznie zdrowotnemu w okresach od 4 kwietnia do 30 czerwca 2014 r. i od 1 października do 31 grudnia 2014 r. u skarżącego płatnika składek z wskazaną podstawą wymiaru składek, uznając, że umowa z nią jako statystą w spektaklu „[...]” w reżyserii A. N. jest w rzeczywistości umową zlecenia.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na następujące istotne zagadnienia prawne.

„Pierwsze zagadnienie odnosi się do sposobu ustalenia treści oświadczeń woli stron. Mianowicie, czy w konsekwencji ustalenia zgodnego rozumienia przez strony składanych sobie oświadczeń woli zawartych w umowie, Sąd może przyjąć inną, odmienną od woli i rozumienia stron treść stosunku prawnego. W ocenie Zainteresowanego, sąd nie może dokonywać ustalenia treści stosunku prawnego o treści wprost sprzecznej z wolą i rozumieniem stron stosunku prawnego. Taka sytuacja godzi w zasadę swobody umów oraz zasadę pewności obrotu prawnego.

Drugie występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne sprowadza się do problemu możliwości ustalenia przez Sąd, że pomimo wyczerpania przedmiotowo istotnych elementów danego stosunku prawnego innego niż umowa o świadczenie usług, Sąd może na podstawie przepisu art. 750 k.c. ustalić, że stosunek prawny stron jest stosunkiem wynikającym z umowy o świadczenie usług. W ocenie Zainteresowanego prawidłowa wykładnia przepisu art. 750 k.c. wyklucza taką możliwość.

Trzecim istotnym zagadnieniem stanowiącym podstawę przyjęcia niniejszej skargi do rozpoznania jest problem możliwości ograniczenia przez Sąd rozpoznający sprawę zasady swobody umów pomimo braku ustalenia, że ukształtowanie przez strony danego stosunku treść i celu umowy nastąpiło z naruszeniem granic określonych przez prawo, albo niezgodnie z naturą umowy lub zasadami współżycia społecznego. W ocenie Zainteresowanego ograniczenie wymienionej zasady musi zostać poprzedzone ustaleniem przynajmniej jednej z tych okoliczności.

Czwarte istotne zagadnienie prawne dotyczy zastosowania w miejsce postanowień umownych stron uznanych przez Sąd za nieważne innych przepisów

ustawy, z pominięciem ustalenia okoliczności pozwalających na ocenę tego, czy bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana”.

Pozwany wniosk o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (wyżej *in extenso*) nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, co tłumaczy wymagania stawiane podstawom przedsądu.

Negatywna ocena wniosku wynika z tego, że rola Sądu Najwyższego nie może być redukowana do udzielania odpowiedzi na ogólne kazusy. W przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną powszechną instancją.

Takie same zagadnienia zostały przedstawione przez skarżącego w innych podobnych sprawach, w których Sąd Najwyższy z braku istotnych zagadnień prawnych nie przyjął skarg kasacyjnych do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2022 r., I USK 398/21; z 6 kwietnia 2022 r., I USK 394/21; z 10 sierpnia 2022 r., I USK 539/21).

Zaznaczyć należy, że sformułowane we wniosku zagadnienia ani osobno, ani razem nie składają się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż nie mają takiej rangi. Analiza tych zagadnień nie wykracza ponad potrzebę dokonania zwykłej wykładni prawa. Z kolei potrzeba przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy wykładni prawa, to domena drugiej podstawy przedsądu, przy czym na etapie przedsądu znaczenie ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni prawa (por. *a contrario* art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Natomiast wykładnia i stosowanie prawa w indywidualnej sprawie należą do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której skarżący nie odwołuje się we wniosku.

Wobec przedstawionej treści wniosku należy stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do samego sformułowania

zagadnienia, bowiem od skarżącego wymaga się samodzielnej analizy prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, po której wskaże i wykaże, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje w sprawie i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Brak jest tego we wniosku.

Pierwsze zagadnienie pomija, że wola stron to sfera stanu faktycznego, który ustala sąd powszechny w sprawie zgodnie z art. 65 k.c. Wola stron i zawarta umowa nie może być zatem podważana na etapie kasacyjnym, również na etapie przedsądu, ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami stanu faktycznego na którym oparto zaskarżony wyrok. Chodzi wówczas o art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c., który ma w tym zakresie odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu, gdyż w przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych skargi z ograniczeniami wynikającymi z tego przepis a także z art. 398³ § 3 k.p.c. Skarżąca nie podważa ustaleń faktycznych, nie zarzuca naruszenia przepisów postępowania, również w podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 k.p.c.). Wniosek nie odwołuje się także do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co wyłącza ocenę indywidualnego zastosowania prawa w tej konkretnej sprawie, a wymaga spełnienia przesłanek uniwersalnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Drugie zagadnienie również jest zbyt ogólne, zwłaszcza, że to Sąd powszechny suwerennie rozstrzyga jakie prawo materialne ma zastosowanie w sprawie (*iura novit curia*). Sąd pierwszej i Sąd drugiej instancji wystarczająco jasno przedstawiły w argumentacji, dlaczego w sprawie ma zastosowanie art. 750 k.c. Ocena rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie na etapie przedsądu należy do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której skarżący nie odwołuje się.

Trzecie zagadnienie także potwierdza brak pełnego opracowania mimo wezwania Sądu i złożenia pisma z 27 stycznia 2021 r. Można zatem ogólnie zauważyć, iż granica swobody umów nie jest nieograniczona nawet na gruncie prawa cywilnego. Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Prowadzi to do dalszego stwierdzenia, że wolą stron umowy nie można zmienić ustawy, bowiem umowa o dzieło i umowa zlecenia, mimo podobieństwa (są

umowami o świadczenie usług) to jednak z mocy ustawy (k.c.) są to odrębne umowy.

Prowadzi to do odpowiedzi na czwarte zagadnienie, gdyż prymat ma ustawa i dlatego zastępuje umowę w całości lub w części – art. 58 k.c. w zw. z art. 734 i 750 k.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[as]